

Мир – це не лише відсутність війни

Наталія МУШАК,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства
Київського університету права НАН України

Послідовники ісламу Малала Юсуфзай та індуїзму Кайлаш Сатьярті захищають права жінок і дітей у цьому жорсткому світі

50

Щорік, починаючи з 1901 року, Нобелівську премію миру присуджують за видатні заслуги у збереженні та підтриманні миру у світі. Лауреатами є організації та окремі видатні постаті, які своїми діями засвідчують, що мир – це не лише відсутність війни.

Цього року її лауреатами стали 17-річна Малала Юсуфзай із Пакистану та 60-річний Кайлаш Сатьярті з Індії, про що було оголошено 10 жовтня 2014 року в Осло Норвезьким Нобелівським комітетом. Спільна мета, яка об'єднала цьогоорічних лауреатів, – це ідея миру, відмова від насильства, боротьба з викорис­танням у світі дитячої праці. Правозахисниками порушено багато важливих проблем, пов'язаних із насильством проти дітей у Південноазійському регіоні, зокрема в Індії, Пакистані, Непалі, Бангладеш, Шри-Ланці. Вони отримали премію за боротьбу проти гноблення дітей та молоді й за забезпечення права дітей на освіту, що є передумовами мирного розвитку.

Варто зауважити: за всю історію існування Нобелівської премії та, зокрема, Нобелівської премії миру 17-річна Малала Юсуфзай стала її наймолодшим лауреатом. Пакистанська правозахисниця відома тим, що виступає за доступність освіти для жінок у всьому світі. Так, 2009 року в долині Сват, де контрольована талібами місцева влада заборонила дівчатам відвідувати школу, 11-річна Юсуфзай зважилася відстоювати своє право на здобуття освіти. Зокрема, під псевдонімом почала вести блог для Бі-бі-сі (BBC), присвячений боротьбі за свої права, докладно розповідаючи про власне життя за режиму талібів, про їхні спроби взяти під контроль долину Сват, про свої погляди на розвиток освіти для дівчат. 9 жовтня 2012 року Малалу Юсуфзай тяжко поранили бойовики з терористичного руху «Техрік-і-Талібан Пакистан» під час нападу на шкільний автобус. Тривалий час вона перебувала в комі, але лікарі врятували її

життя. Відновлювалася дівчинка у Великій Британії. 4 січня 2013 року Юсуфзай виписали з лікарні, а вже в лютому висунули на Нобелівську премію миру.

Торік Норвезький Нобелівський комітет вручив Нобелівську премію миру Організації із заборони хімічної зброї, створеній 29 квітня 1997 року за підтримки ООН. Та Малалі Юсуфзай удалося привернути до себе увагу міжнародних ЗМІ, після чого її удостоїли одразу кількох інших престижних премій. Нинішнього року Малала виступила в штаб-квартирі ООН у Нью-Йорку, де оголосила про наміри боротьби з екстремістськими організаціями та прагнення домогтися права для дітей у всьому світі, зокрема дітей екстремістів і членів руху «Талібан», на здобуття освіти. Необхідно підкреслити, що забезпечення загальної початкової освіти є одним із ключових завдань у діяльності ООН та важливою метою відповідно до «Цілей розвитку тисячоліття», яких 193 держави на саміті 2000 року зобов'язалися досягнути до 2015 року.

З-поміж нагород Малали Юсуфзай варто відзначити: премію ім. Анни Політковської, що з 2007 року міжнародною неурядовою організацією RAW in WAR (тобто *reach all women in war* – допомога кожній жінці у війні) присуджується жінкам, котрі беруть участь у збройних конфліктах (2013 р.), премію «За свободу» ім. А. Сахарова, присуджену Європейським парламентом за досягнення у сфері захисту прав людини і свободи слова (2013 р.).

Сьогодні Малала Юсуфзай є символом боротьби за права жінок не лише в Пакистані, а й у всьому світі.

Що стосується Кайлаша Сатьярті, то ще з 1990-х років він бере участь у русі проти експлуатації дитячої праці. Зокрема, 1980-го заснував організацію *Bachpan Bachao Andolan* (Рух за порятунок дітей), яка нині займається питаннями звільнення дітей від різних

Малала Юсуфзай

Кайлаш Сатьярті

форм експлуатації, сприяючи їхній реабілітації, зокрема здобуттю ними освіти. Організація проводить марш протесту та заходи для привернення уваги до згаданої проблеми. Основними принципами її діяльності є запобігання експлуатації, захист і реабілітація дітей. За даними газети *Hindustan Times*, до 2014 року завдяки активній діяльності цієї організації, очолюваної Сатьярті, вдалося врятувати близько 80 тисяч дітей.

Ще одним завданням Кайлаша Сатьярті є об'єднання неурядових організацій, спільна мета яких – захист прав дітей. Правозахисник активно співпрацює, зокрема, з такими об'єднаннями, як Міжнародний центр щодо дитячої праці та освіти, індійська правозахисна організація «Фронт визволення від

кабальної праці». До того ж 1994 року він заснував *GoodWeave* – мережеве співтовариство організацій, що обстоює права дітей. Одним із важливих напрямів діяльності

Знищення у 2004 році озброєнь у м. Мурамв'я (Бурунді) після офіційного ініціювання процесів роззброєння та реінтеграції під егідою ООН, миротворчі сили якої стали лауреатом Нобелівської премії миру 1988 року

GoodWeave є система сертифікації споживчих товарів, створених без застосування дитячої праці.

На думку Норвезького Нобелівського комітету, мужність Кайлаша Сат'ярті проявилася також у підтриманні традицій Ганді, лідерстві в різних формах протестів і демонстраціях. Окремо було відзначено особистий внесок лауреата в ухвалення міжнародних документів щодо захисту прав дітей. Так, завдяки зусиллям Сат'ярті Міжнародна організація праці (МОП) 2000 року ухвалила Конвенцію про заборону та негайні дії щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці.

Окрім Нобелівської премії миру, він отримав низку інших нагород, зокрема Аахенську міжнародну нагороду миру (1984 р.), нагороду ім. Роберта Кеннеді, медаль Рауля Валленберга, приз «Захисник демократії» (протягом 1990 – 2000 рр.).

Нинішня перемога громадян Індії та Пакистану, вважає Норвезь-

кий Нобелівський комітет, є досить важливим фактом в історії вручення Нобелівської премії миру, адже Малала Юсуфзай і Кайлаш Сат'ярті, будучи послідовниками ісламу

та індуїзму, присвячують своє життя спільній справі боротьби з використанням дитячої праці у світі та реалізації єдиної мети – ідеї миру та толерантності.

Мандрі закапелками пам'яті

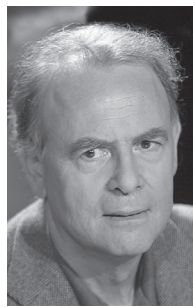

Ярослав ГОЛОБОРОДЬКО, завідувач кафедри теорії і методики викладання гуманітарних дисциплін Херсонської академії неперервної освіти, доктор філологічних наук, професор

Коли 9 жовтня визначилося, що нобеліантом-2014 у царині художньої літератури став Патрік Модіано (Patrick Modiano), одразу підспудно зринуло закономірне й, можливо, у чомусь провокативне запитання: а якою мірою постать цього письменника є відомою, значущою, визнаною у пан'європейському та світовому вимірі? Відповісти на нього спробуємо предметно – мовою фактів.

Київський часопис «Всесвіт», представляючи в другому числі 1989 року Патріка Модіано, який народився 30 липня 1945 року в Булонь-Біанкурі (одне з паризьких передмість), підкреслив, що це один з найпопулярніших сучасних французьких прозаїків і володар найпрестижніших французьких національних премій. Свою першу книжку – «3 найвіддаленішого забуття» («*Du plus loin de l'oubli*», 1966) Патрік Модіано написав у 21 рік. За роман «Площа Зірки» («*La Place de l'Étoile*», 1968), створений письменником у 23 роки, він відзначений двома літературними нагородами – премією імені Роже Нім'є та премією Фенедона. У 30 років Патрік Модіано вже був автором 5 романів і кіносценарію «Лакомб Люсьєн» («*Lacombe Lucien*», 1974), за яким кінорежисер і продюсер Луї Маль на знімальних майданчиках голлівудської кінокомпанії «20th Century Fox» поставив однойменний фільм. За роман «Бульварне кільце» («*Les Boulevards*

de ceinture», 1972) він отримав Велику премію Французької академії, а за роман «Вулиця темних крамниць» («*Rue des boutiques obscures*», 1978) відзначений Гонкурівською премією. За його книжками «Сумна вілла» («*Villa triste*», 1975), «Такі славні хлопці» («*De si braves çons*», 1982), «Неділі в серпні» («*Dimanches d'août*», 1986), «У добру путь» («*Von voyage*», 2003) поставлено художні фільми. 1984 року він отримав літературну премію князя Монакського за літературний доробок, 2000 року відзначений Гран-прі з літератури імені Поля Морана, а 2010-го – премію Чіно дель Дука розміром у 300 тисяч євро, яка присуджується за гуманістичну спрямованість творчості і якою нагороджувалися Алехо Карпент'єр, Хорхе Луїс Борхес, Жоржі Амаду, Вацлав Гавел, Маріо Варгас Льяоса, Мілан Кундера.

Патрік Модіано

Наразі Патрік Модіано – автор 26 прозових книжок. Оглядаючи його численні романи, неначе само собою виникає запитання: а чим вони, власне, вирізняються серед прозових текстів його сучасників? Кажучи по-літературознавчому, що становить їхні атрибутивні ознаки?

У романах Модіано доволі докладно прописано географічний контекст, у якому живуть його персонажі й складаються події. Таким геоконтекстом зазвичай виступає міське середовище. Письменник змальовує місця й міста, котрі він добре знає та відчуває, – Ніццу, Ансі/Аннесі (це місто на сході Франції називають по-різному, послуговуючись однією з цих форм), Женеву, Лондон і, звісно, Париж. Персонажі Модіано блукають численними вуличками, авеню, проспектами, бульварами, спілку-